

NOVINKY

Na přelomu loňského a letošního roku jsme opět doplňovali nové přírůstky do našich sbírek. Dnes Vám představíme cenné papíry ze sbírek zahraničních akcí, které jsou něčím zajímavé.

Předně je tu akcie fotbalového klubu Celtic. Fotbal, vlastně sport vůbec vznikl původně pro zábavu ze hry samé, rozvojem sportovních her mezi široké obyvatelstvo a tím i zlepšení jeho tělesného i duševního rozvoje. Současně byl vznik sportovních klubů i rozvojem pro spolčování místních obyvatel a sloužil jak zábavě tak i vzdělávání. Bohužel se ze sportu stal ve 20. století prachsporný obchod. Amatérští hráči dostali peníze a smazal se rozdíl mezi sportovcem a třeba strojníkem nebo úředníkem, každý z nich je dnes zaměstnancem, který pobírá pevný plat, jen s tím rozdílem, že sportovci jsou dnes placeni lépe než oni dělníci či úředníci. Pravdou je, že sportovní kariéra není věčná, přesto si díky reklamě mohou vydělat víc než odborníci v jiných oborech za celý svůj život a navíc jsou mediálními hvězdami.

Celtic vznikl jako jeden z prvních fotbalových klubů na světě, založen byl 6. listopadu 1887 ve skotském Glasgow. Akciovou společností se stal 12. dubna 1897. Dnes má vydáno celkem 757.003.399 ks akcií ve čtyřech druzích v celkové jmenovité hodnotě 29.917.787,50 GBP. I při poklesu libry to je 933 milionů korun, což je na základní kapitál sportovního klubu dostatek. Získat však dnes akcie fotbalových klubů do sbírek je náročné, protože jsou v držení velkých akcionářů či fanoušků, kteří je nepouští na trh. O to větší radost z této akcie máme, byť její grafická a umělecká podoba je na poměrně nízké úrovni, běžné pro britské, resp. v tomto případě skotské akcie.

Nebylo tomu vždy. Příkladem sice strohé, ale přesto velice dekorativní akcie je ta firmy The Sacharin Corporation Limited. Byla vytištěna 24. října 1897 v počtu pouhých 250 ks tiskárnou Bradbury, Wilkinson & Co. Ltd. Je překrásnou ukázkou jejich tvorby pro domácí kapitálové společnosti. Společnost Sacharin vznikla 12. dubna 1897 a vyráběla stejnojmenné umělé sladidlo. Objevil ho v roce 1878 německý chemik Constantin Fahlberg. Toto sladidlo je asi 500x sladší než cukr. V 19. století se pro svoji cenu stal nedostatkovým zbožím a byl předmětem častého pašování, zejména v oblasti česko-německého pohraničí. Sacharin se využíval zejména za války, kdy byl nedostatek řepného cukru a velkovýrobou klesla jeho cena. V 70. letech 20. století začala kampaň zpochybňující jeho konzumaci pro údajné riziko rakoviny močového měchýře. To se časem neprokázalo, ale třeba Kanada v roce 1977 používání sacharinu zcela zakázala.

Akcie firmy Sacharin byla označena jako tzv. domácí akcie britského typu. Tiskárna Bradbury, Wilkinson & Co. a mnohé jiné, tiskly ceniny jak pro místní tak pro zahraniční emise. Obchodovalo se s nimi na burzách po celém světě a tak vyžadovaly lepší tiskovou ochranu. Zpravidla mají ocelotisk a jsou více barevné jako akcie firmy SACOR, tedy Sociedade

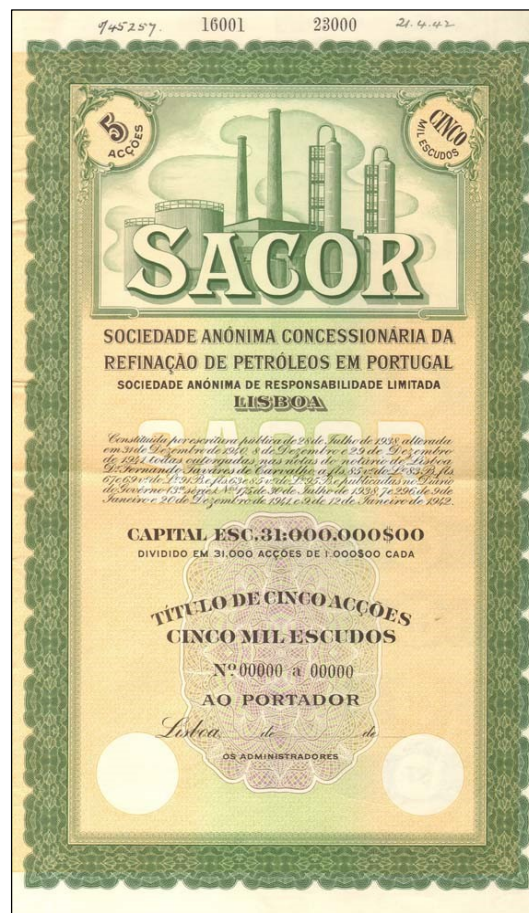
G3537 - Akcie Celtic plc na 500 ks po 1 pencí, vydaná 17.10.2000

E6761 - Akcie The Sacharin Corporation, blanket z roku 1897

G3538 - Akcie firmy Julius Meinel AG na 100 ATS, vydaná v květnu 1968 ve Vídni

E6760 - Akcie SACOR na 5 ks po 200 ESC z roku 1942

Anónima Concessionária de Refinacao de Petróles em Portugal. Emise nese datum 12. ledna 1942 a vytištěna byla v dubnu téhož roku. Zajímavostí je však to, že tiskárna se výjimečně pod akcii nepodepsala, přitom se její jméno hrdě nese téměř pod všemi jejími zakázkami. Důvod je celkem jasný. Byla válka. Portugalsko bylo sice za války neutrální, ale hrozba napadení Německem tu byla stále. Tisk akcií v Londýně, znamenal složitou dopravu po moři, které křižovaly německé ponorky. Bylo mnohem bezpečnější tedy zakázku neoznačovat, jako že pochází z Anglie. I takové drobnosti lze najít na akciích.

Další novinkou je akcie firmy Julius Meindl AG ve Vídni. O firmě netřeba mnoho říkat, rozsáhlý článek ve věstníku č. 4/2016 o ní obšírně referuje. Konečně se nám podařilo získat poválečnou emisi rakouské matky. Jak je vidět, stále dominuje motiv kávových listů a námořní plachetnice, která byla symbolem firmy, přestože pro obchody byl typický černoušek. Zkrátka firma a obchod jsou dvě různé věci.

Y3106 – Dluhopis South Carolina Railroad z roku 1862 na 300 GBP

Y3107 – vzor akcie Chicago Yellow Cab Company z roku 1925

Další zajímavostí je dluhopis dráhy South Carolina Railroad Company vydaný s garancí státu Jižní Karolína 2. července 1866. Nutno ještě zdůraznit, že zajímavostí není jen státní garance soukromé firmě, která měla vybudovat železnici, ale hlavně to, že emise není v dolarech, ale v librách šterlinků. Měně, bývalé koloniální mocnosti. Jižní Karolína byla anglickou provincií, která jako první podepsala listinu třinácti zakládajících států USA v roce 1776. Jenže byla také prvním státem, který se od Unie odtrhnul a to 20. prosince 1860 o rok později se stala členem Konfederace. Zpět k unii se připojila až v roce 1868. Přestože Konfederované státy americké nebyly uznány žádnou evropskou mocností, Velká Británie měla zájem na pomoci, protože zde měla své obchodní zájmy související s produkcí bavlny. Emise vydaná v librách je tedy logickou snahou o podporu státu bojujícího v občanské válce.

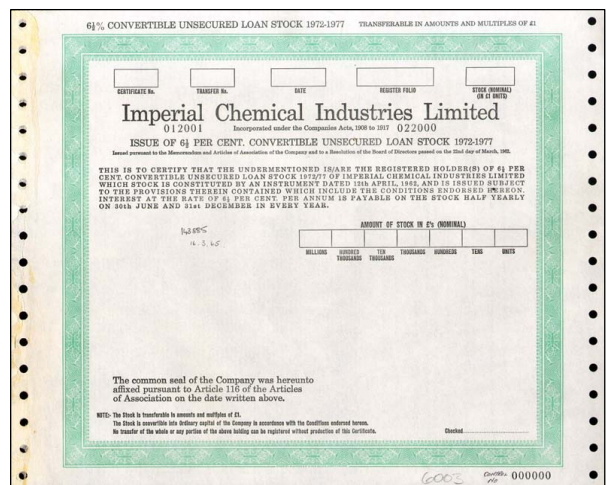
V USA ještě chvíli zůstaneme. Na světě existují snad jen dva známé druhy taxíků. Kromě těch specifických londýnských je to už jen klasický žlutý Yellow Cab. Fenomén žluté se dostal i do Prahy a patří k jasné identifikaci nájemného vozu. Tento systém zrozený v USA měl na počátku i svoji akciovou společnost. Velmi vzácnou zakládací emisí této firmy a to dokonce ve vzorku se nám podařilo získat do našich sbírek. Jde o překrásnou ukázkou ocelotisku a její jméno snad řekne něco všem, kteří někdy na svých cestách zvolí typické žluté auto. Jde o celosvětově uznávanou obchodní značku, která se stala symbolem kvalitní přepravy a funguje i v Praze, přes pověst o jejich nepoctivých taxikářích. Je jich opravdu jen hrstka, přesto dokázali poškodit pověst celého města.

Další novinka pochází až z daleké Číny. Podobně jako existují mylné představy o tom, že dnešní fotbalové kluby jsou neziskové instituce, přestože jsou tvrdě vydělávajícími firmami, existují i naši myslitelé o tom, že cenné papíry, zejména akcie vydávají jen kapitalisté a že socialistickým státům je tento prvek cizí. Opak je pravdou. I v poměrně striktním Československu byly vydávány akcie, byť jen pro státní podniky a v letech 1948-1989 byly vydány i mnohé emise dluhopisů, určených pro veřejnost. Čína je dnes státem, kde jde v ruku v ruce socialismus i prvky kapitalismu, což udivuje ekonomy celého světa. Hlavní čínská banka proto mohla vydat emisí akcií, které jsou obchodovatelné na Hongkongské burze a akcie byly vytištěny v rámci systému Computershare. Jde o systém zaknihovaných akcií, které jsou však tištěny na blankety. Tento systém funguje v mnoha státech světa, byť jejich estetická hodnota je nulová, jde o jediné moderní akcie s prvky tradičního tisku akcií, jaký jsme znali do počátku tohoto století.

Počítačové akcie, ale nejsou doménou jen posledních několika let. Důkazem je poslední dnešní novinka. Vytištěna byla v březnu 1965, opět londýnskou tiskárnou Bradbury, Wilkinson. Není nijak krásná, ale důležitý je papír. Jak je vidět, má pomocnou perforaci, kterou nazýváme traktor a tedy slouží pro tisk do tiskáren u počítače a to jak si počítáte už před 52 roky. V době, kdy byly počítače velikosti malého bytu a jejich paměť byla srovnatelná v dnešní době s chytrým telefonem. Zkrátka pokrok je všude.

G3539 – akcie Bank of China Limited vydaná v Hong Kongu

G3540 – blanket akcie Imperial Chemical Industries z roku 1965

